

Kohtuväline
ümberkujundamine – kas
tarbija aitamine või
maksejõuetuse
pikendamine?

Eesti
Pangaliit

8/5/25

Teemad

- Üldist
- VÕS § 416¹
- Direktiiv 2023/2225
- Praktikas kasutatavad meetmed
- Meetmete valikuvõimalused
- Elulised näited

Eesti
Pangaliit

Tarbijakrediidist üldiselt

- Tarbijat, kui nõrgemat poolt tuleb kaitsta. Seaduse järgimist tuleb kontrollida. Meetmete mõistlikkus?
- Piirmäära kehtestamine. Uus tarbijakrediididirektiiv: „Liikmesriigid peaksid saama kehtestada laenusumma ja sissetuleku suhtarvu piirmäärad.“
- Piirmäära kehtestamine ei vaja Eestis seaduse vastuvõtmist. Volitusnorm KAVS § 49 lg 8: „Miimumnõuded krediidisumma ja krediidi tagatisvara suhtele ning krediidi põhiosa ja intressimakse ja tarbija sissetuleku suhtele võib kehtestada valdkonna eest vastutav minister määrusega.“
- Kohtute ressursiküsimus. Menetluslikud mehhanismid?

Eesti
Pangaliit

Kohtuvälised ümberkujundamismeetmed

- Alates eelmisest majanduskriisist on valdaval osal turuosalistest erinevad ümberkujundamismeetmed.
- Majanduslikult on mõistlik tarbijat aidata. Huvi laenu teenindava, maksejõulise ja pikaajalise kliendi vastu.
- Maksejõuetusmenetlustes laenatud raha tagasisaamise perspektiiv on madal.
- Mida rohkem on krediidasutuse portfellis viivises laene, seda enam tuleb siduda kapitali.

Eesti
Pangaliit

Tähtajaks tasumata laenude jääk (miljon eurot, % portfelist) – krediidasutused

31.12.2024		31.01.2025		28.02.2025		31.03.2025		
	Tähtajaks tasumata laen	Osatähtsus laenu-portfelist	Tähtajaks tasumata laen	Osatähtsus laenu-portfelist	Tähtajaks tasumata laen	Osatähtsus laenu-portfelist	Tähtajaks tasumata laen	Osatähtsus laenu-portfelist
Tähtajaks tasumata laenud	411,7	1,4%	357,3	1,2%	421,7	1,4%	413,5	1,4%
Kodumajapidamised	228,5	1,7%	216,8	1,6%	251,1	1,9%	221,6	1,6%
Eluasemelaenud	153,1	1,3%	143,6	1,2%	170,1	1,4%	148,7	1,2%
Tarbimislaenud	47,1	5,8%	44,6	5,6%	49,0	6,1%	45,1	5,6%
kuni 30 päeva	26,3	3,2%	23,2	2,9%	27,0	3,4%	22,9	2,9%
30 - 60 päeva	5,3	0,7%	5,6	0,7%	5,4	0,7%	5,3	0,7%
60 - 90 päeva	2,9	0,4%	3,0	0,4%	3,1	0,4%	2,9	0,4%
üle 90 päeva	12,6	1,5%	12,8	1,6%	13,5	1,7%	13,9	1,7%
sh kinnisvara tagatisel	3,2	0,4%	2,6	0,3%	2,8	0,4%	2,4	0,3%

**Eesti
Pangaliit**

VÕS § 416¹

Enne viivituses oleva krediidilepingu suhtes kohtu- või täitemenetluse toimingute alustamist, peab krediidiandja vähemalt hindama ja asjakohasel juhul tarbijale pakkuma üheselt mõistetavate väljenditega võimalust kohtuväliselt nõue ümber kujundada või muul kujul osaliselt või täielikult refinantseerida (edaspidi *võla ümberkujundamine*). Sealjuures võib krediidiandja arvesse võtta tarbija varasemaid reageerimisi meeldetuletustele seoses viivituses oleva krediidilepinguga. Käesoleva lõike esimeses lauses sätestatu ei välista võla ümberkujundamise pakkumist ka muudel juhtudel.

Direktiiv 2023/2225

- Liikmesriigid nõuavad, et krediidiandjad rakendaksid enne täitemenetluse alustamist asjakohasel juhul mõistlikku makseraskuste tõttu restruktureerimist. Selliste makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmete puhul võetakse muude tegurite hulgas arvesse tarbija isiklikke asjaolusid. Krediidiandjatel ei nõuta, et nad pakuksid makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid tarbijatele korduvalt, välja arvatud põhjendatud juhtudel.
- Krediidiandjatel ei nõuta krediidivõimelisuse hindamist kooskõlas artikliga 18, kui nad muudavad krediidilepingu kehtivaid tingimusi kooskõlas käesoleva lõike kolmanda lõigu punktiga b, tingimusel et krediidilepingu muutmisel ei suurendata märkimisväärselt tarbija makstavat kogusummat.

VÕS meetmed

(3) Krediidiandja võib võla ümberkujundamiseks muu hulgas teha ettepaneku:

- 1) krediidilepingu tähtaja pikendamiseks;
- 2) tagasimakse tasumise täielikuks või osaliseks edasilükkamiseks teatud ajavahemikuks;
- 3) krediidilepingu liigi muutmiseks;
- 4) nõudest osaliselt loobumiseks või erinevatest tarbijakrediidilepingutest tulenevate nõuete summeerimiseks;
- 5) intressimäära muutmiseks;
- 6) vääringu konverteerimiseks.

Eesti
Pangaliit

Direktiivi meetmed

Loetelu ei piira riigisisese õiguse kohaldamist ega kohusta liikmesriike kehtestama oma riigisiseses õiguses kõiki kõnealuseid meetmeid:

- Krediidilepingu kehtivuse pikendamine
- Krediidilepingu liigi muutmine
- Osa või kõigi osamaksete edasilükkamine teatava aja võrra
- Laenuintressi vähendamine
- Maksepuhkuse pakkumine
- Osalised tagasimaksed
- Vääringu konverteerimine
- Võla osaline kustutamine ja võlgade konsolideerimine

Eesti
Pangaliit

Praktikas kasutatavad meetmed

- Maksepuhkus (täielik või põhiosa maksepuhkus).
- Krediidilepingu kehtivuse pikendamine – tagasimaksete perioodi pikendamine (kuumakse väheneb).
- Refinantseerimine, sh krediidilepingu liigi muutmine – nt võlgnevuses limiitoodete muutmine konkreetsete maksetega tooteks, jäägiga toodete refinantseerimine (autoliisingu jääk).
- Täielik maksepuhkus maksetele (s.t ka intressimaksele) suurendab kliendile kogukulu (tähendab tegelikult kapitaliseerimist). Põhiosa maksepuhkus on kulu kontekstis eelistatum variant.

Eesti
Pangaliit

Direktiivi meetmed praktikas

- Osa või kõigi osamaksete edasilükkamine teatava aja võrra – Põhiosa maksepuhkus/täielik maksepuhkus.
- Laenuintressi vähendamine – mõju on igakuisele laenukoormusele tavaliselt väike. Suurem mõju meetmetel, mis vähendaks igakuist koormust ja aitaks ajutisest raskest olukorras välja tulla.
- Osalised tagasimaksed – ebamäärane ja tarbija jaoks keerukam kalkulatsioon, pigem eelistatakse põhiosa maksepuhkust.
- Vääringu konverteerimine – praktikas pigem ei kasutata.
- Võla osaline kustutamine ja võlgade konsolideerimine – refinantseerimine (maksejõuetuse põhjusel/kliendi soovil mitme kohustuse liitmine ja kuumakse muutmine).

Eesti
Pangaliit

Kohaldamine

- Ajutise iseloomuga maksejõuetus – töö kaotus, haigus, leibkonna sissetuleku vähenemine, muu ootamatu objektiivne asjaolu.
- Võimalikult varajases menetlusetapis – enne täitemenetlust on juba hilja.
- Turuosalistel on erinevad teavituste, meeldetuletuste ja analüüsimise süsteemid.
- Proaktiivsus ja tarbija huvi – probleem nn “kadunud” võlgnikega. Lepingu ühepoolne muutmine?
- Õige meetme rakendamine ja parim lahendus on võimalik koostöös aktiivse tarbijaga. Näiteks avaldab põhjused, need on kontrollitavad, dokumentidega tõendatud, teeb koostööd – sellise kliendiga on võimalik lahendust koos otsida.

Eesti
Pangaliit

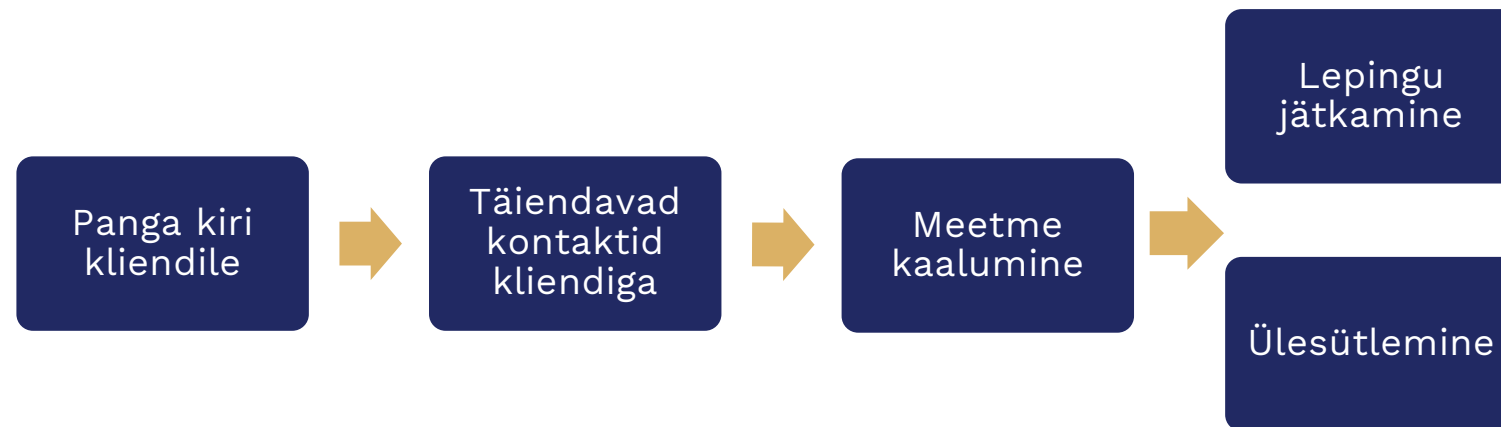
Kohaldamine

- Probleemne on klient, kes keeldub teavet esitamast (nt oma konto väljavõtteid teisest pangast), ise suurendab jooksvalt oma krediidikohustusi (nt võtab kiiralaene), ei muuda tarbimisharjumusi – sellisele kliendile on paraku raske edukat leevendusmeedet pakkuda.
- Kohustuslikke meetmeid ei ole mõistlik sätestada - kõik sõltub konkreetsest olukorrast, mis konkreetset klienti aitab.
- Kõikide meetmete üheaegne kaalumine ei ole mõistlik. Tuleks leida kõige parem ja sobivam lahendus.
- Tõenäosuse hindamine – tõde selgub pärast meetme rakendamist.
- Tagasiulatuvate hinnangute oht.

Eesti
Pangaliit

Näide

Maksejõuetuse pikendamine

- Kui kliendi kohta on avaldatud palju maksehäireid, siis ainult laenu(de) ümberkujundamine ühes pangas klienti tõenäoliselt ei aita – kas on siis üldse ajutise olukorraga tegemist?
- Klient ei saavuta maksepuhkusega soovitud tulemust, kui ta ise oma tarbimisharjumusi ei muuda.
- Uute laenude võtmine. Krediiditeaberegister?
- Klient on ennast „lõhki laenanud“ ja asjaolud viitavad püsivale maksejõuetusele.
- Pikaajaline töötus. Mida pikemalt klient on töötu, seda raskem on leida uut töökohta. Kõrgepalgalistel töökoha leidmise probleem.
- Töötukassa on kliendile tööd pakkunud, kuid klient ei ole seda korduvalt vastu võtnud.

Eesti
Pangaliit

Tarbija aitamine

- Maksepuhkus - töötab olukordades, kus klient jäi ootamatult töötuks või kaasnesid teised ootamatud kulud (nt pikaajaline töövõimetus/haigus, lähedase haigus, ravikulud, ootamatud remondikulud).
- Kuumaksete suuruse muutmine – võimaldab igakuist koormust vähendada.
- Pangas olevate kliendi mitme krediitkohustuse refinantseerimine üheks laenuks (krediidijääki suurendamata) ja laenutähtaja pikendamine võib olla töötav lahendus – uus kuumakse on kliendile jõukohane.
- Tagatisega toote puhul - kliendi organiseeritud tagatisvara/muu kinnisvara müük, kui klient on kaotanud töövõime (oodatakse edasiste sissenõudmistoimingutega). Liisingauto müük.
- Kindlustustoodete roll?

Eesti
Pangaliit

Kokkuvõte

- Pangad soovivad oma kliente aidata ja leida neile sobilikud meetmed makseraskuste ennetamiseks ja nendest väljumiseks.
- Aidata tuleb võimalikult varakult. Statistika toetab: 30 päevaste võlgnevuste osakaal 2.9 %, 60-90 päevaste võlgnevuste osakaal 0,4%.
- Suurim mõju on maksepuhkusel ja igakuise koormuse vähendamisel.
- Meetmete kohustuslikuks muutmine ei võimalda individuaalset lähenemist.
- Tuleviku kohtupraktika? „Asjakohasel juhul“. Piiri tõmbamine aitamise ja maksejõuetuse pikendamise vahele.

Eesti
Pangaliit

Aitäh!

Eesti
Pangaliit